

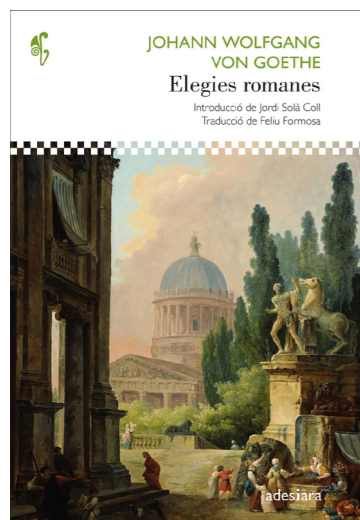
Brecht, Bertolt: *Cartilla de guerra i altres poemes*

Editorial Triòpode

ISBN 978-84-129208-8-8

Data de distribució: 4 de març de 2025

Deutsche Kriegsfiabel o *Cartilla de guerra alemanya*. Conté el Brecht més essencial, que complementa perfectament els altres volums de poesia seus traduïts per Formosa. Els poemes formen part de *Svendborger Gedichte*, una sèrie escrita entre 1926 i 1937 (majoritàriament, en 1936 i 1937). Com ens fa notar Heike van Lawick en el pròleg, en bona part del recull ens trobem davant d'una crida a combatre amb totes les forces el feixisme, una crida que, malauradament, ara sembla no perdre validesa. I és en aquest sentit que gaudirem d'un Brecht molt directe, amb un seguit de poemes breus, de llenguatge senzill, com paraules que es podrien haver escrit en un mur per una persona anònima —fora del control del poder—, i que, d'una ullada ràpida ens permet captar allò més profund.

Goethe, Johann Wolfgang von: *Elegies romanes*

Adesiara

ISBN: 978-84-19908-16-2

En distribució

Potser el fruit més ufanós que va donar el viatge a Itàlia de Goethe són aquestes *Elegies romanes*, un veritable punt d'inflexió en la seva obra poètica. Manllevant la forma mètrica més freqüent en els mestres llatins de l'amor —als quals pren com a model—, el geni alemany ens va llegar aquest bell recull en què, amb Roma com a delitós i acollidor refugi, es lliura a l'eros i reivindica la manera d'estimar dels antics amb una voluptuositat erudita (l'art hi és tothora present), fins i tot amb una certa lascívia, almenys segons el parer de Schiller. De fet, Amor mateix, com llegim a l'elegia XIII, segueix el poeta en el seu viatge per poder-lo complaure, i segur que el devia complaure tant com Goethe ens complau a nosaltres gràcies a l'esplèndida traducció de Feliu Formosa.

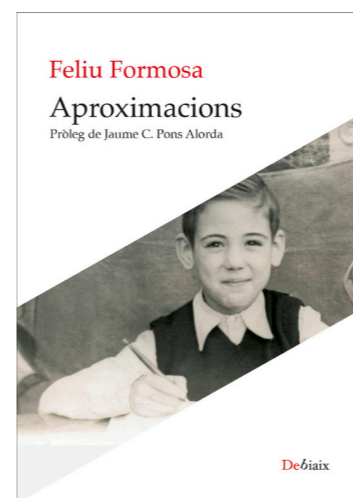
Klee, Paul: *Veure i saber*

LaBreu Edicions

ISBN: 978-84-129694-1-2

Data de distribució: 5 de febrer de 2025

Paul Ernest Klee (Münchenbuchsee, 1879–Muralto, 1940) va néixer a prop de Berna en una família de músics. Va estudiar art a Munic amb Heinrich Knirr i Franz von Stuck. En tornar d'un viatge a Itàlia, es va establir a Munic, on va conèixer Vassili Kandinski i Franz Marc, entre d'altres. Allà es va associar amb el grup artístic Der Blaue Reiter (El genet blau). El 1914 va visitar Tunis i, en quedar impressionat amb la qualitat de la llum de l'indret, va escriure al seu diari: «El color em posseeix, no tinc necessitat de perseguir-lo, sé que em posseeix per sempre... El color i jo som una sola cosa. Soc pintor». Klee treballava amb oli, aquarel·la, tinta i altres materials, generalment combinats. La poesia de Klee es va publicar pòstumament, l'any 1960, editada pel seu fill, Felix Klee. Encara avui dia, Klee és un escriptor desconegut. No només va escriure poesia, també els seus *Diaris*, així com estudis de geometria. En aquesta edició, Feliu Formosa n'ha fet una tria per al lector català.

Aproximacions

Lleonard Muntaner

ISBN: 978-84-10377-16-5

Data de distribució: 15 de gener de 2025

Hi ha encontres que deixen petjades determinants. Hi ha moments que marquen vides senceres. Hi ha instants decisius que se't queden clavats al cor i al cervell per a la resta del teu pas sobre la Terra. Què fer-ne, de tot aquest material en brut abans que se t'emporti el riu fosc de l'oblit? Tal com ho ha aconseguit al llarg del seu ser, aquest tità de les lletres catalanes anomenat Feliu Formosa n'ha fet literatura. El resultat és *Aproximacions*, cent vint flaixos o instantànies que aconsegueixen capturar l'essència i el caràcter epifànic, transcendental, d'algunes de les escenes més importants d'una existència consagrada a la creació i al cultiu de les passions.

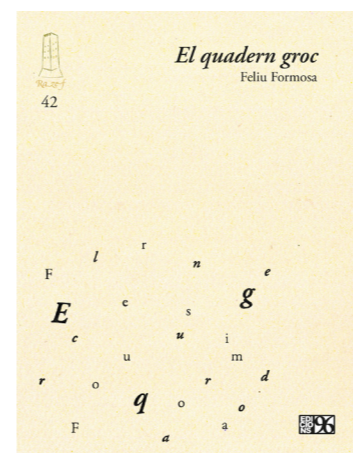
Diaris complets

Quid Pro Quo

ISBN: 978-84-17410-45-2

Data de distribució: 22 de gener de 2025

Com bé destaca Jaume C. Pons Alorda en el pròleg, Feliu Formosa sustenta l'escriptura dels diaris sobre dos eixos fonamentals: «per una banda, el desconcert de viure i, per l'altra, l'amor com a forma de salvació. Entremig d'aquestes columnes que s'alcen ben igual que una alfa i una omega, el dol per la mort de l'amada i la passió com a fonament vital, que compensa la pèrdua i la completa en la balança còsmica». Testimoni excepcional en la seva llarga i intensa vida, aquests *Diaris complets* ens ofereixen una visió honesta i valenta, així com un dels documents imprescindibles de la cultura catalana.

El quadern groc

Edicions 96

ISBN: 978-84-19149-99-2

Data de distribució: 3 de febrer de 2025

«En Feliu, als noranta anys, ha deslligat les mànigues de la camisa de força i retroba en cada tecla que toca tot allò que en ell mateix ha anat sedimentant al llarg d'una vida tan llarga». Ho diu en Joan Casas al pròleg d'*El quadern groc*. Un poemari en format plaquette que aplega vint-i-sis poemes, un per cada lletra de l'alfabet, que els intitula. Casas també celebra el caràcter juganer i festiu: l'«alegria boja d'un pòltre insospitadament jove», per ser exactes. Hi trobareu, en resum, una mostra del Formosa més irònic, del més inspirat poeta tocat per la sabadellenca gràcia.

Apologia del germà gran

Ramon Farrés

No és la primera vegada que dic públicament que Feliu Formosa és per a mi com un germà gran. De fet, per edat, podria ser el meu pare: la seva filla Ester és mig any més gran que jo. Però la particular personalitat de Feliu Formosa, absolutament allunyada de qualsevol tic paternalista, fa que em sigui impossible veure'l com un pare, i sí, en canvi, com un germà gran que, precedint-me en l'experiència vital, comparteix amb mi els seus interessos i descobriments, les seves perplexitats i decepcions. [...]

Aquest va ser el meu primer contacte personal amb Feliu Formosa i, malgrat els pocs minuts que va durar i les poques paraules que ens vam dir, ja em va transmetre la sensació que em tractava com un igual, algú que com ell estimava la poesia alemanya i es dedicava a traduir-la. Tant és així que, no sé si en aquella mateixa primera trobada o en alguna de les que es van succeir a partir de llavors, en altres recitals poètics o presentacions de llibres, una vegada em va deixar anar: “M'agradaria fer alguna cosa en la línia del que has fet tu amb Thomas Bernhard: agafar un llibre unitari d'un poeta i traduir-lo”. Efectivament, jo havia publicat, el 1995, una traducció del poemari de Bernhard *In hora mortis*, amb l'afegit d'uns quants poemes més molt lligats als d'aquest llibre, en un volum que es va titular *Nou salms*. In hora mortis, i que es va publicar precisament en la col·lecció *Jardins de Samarcanda* que la gent de Cafè Central editava. Jo em vaig quedar de pedra davant d'aquest comentari: l'home que havia traduït diversos volums de Bertolt Brecht, Georg Trakl i François Villon, l'home que havia publicat dues antologies que abastaven tota la poesia alemanya, aquest home m'estava dient que s'emmirallava en mi, que li agradaria fer una cosa semblant al que havia fet jo, que amb prou feines havia fet res! En aquell moment em vaig adonar que Feliu Formosa, a més de ser una persona afable i propera malgrat la seva imponent presència física i anímica, era també una persona extremament modesta, d'una modèstia que en cap cas es pot qualificar de falsa, perquè ell creu de debò que tot el que ha fet no té res d'especial. Que aquesta seva actitud de reconeixement envers la meua persona i la meua activitat era sincera, ho vaig poder comprovar ben aviat, quan em va proposar que em fes càrrec de l'edició del quart i últim volum del Teatre complet de Bertolt Brecht, editat per l'Institut del Teatre. Ell havia tingut cura dels tres primers volums, i la feina que comportava revisar les traduccions i escriure les notes introductòries se li havia tornat carregosa. Jo vaig acceptar encantat, tot i els dubtes de si estaria a l'alçada d'aquella tasca tan comprometedora, però vaig insistir que el volum havia de sortir signat per tots dos, perquè jo no vaig fer res més que seguir el pla establert per Feliu Formosa, que em va facilitar, a més, tot el material de què ell disposava. Així és com el volum iv del Teatre complet de Bertolt Brecht en català du la referència “Edició dirigida per Feliu Formosa i Ramon Farrés”, cosa que m'omple d'orgull i satisfacció, perquè segella públicament la nostra relació fraternal en l'àmbit literari. Ah, i he de dir que Formosa va acceptar amb una humilitat exemplar les modificacions que jo vaig suggerir a la traducció que va aportar a aquest volum, la d'El cercle de guix caucasià. Una altra feina que li havien encarregat a ell i que em va cedir va ser la nova traducció de les Cartes a un poeta jove, de Rainer Maria Rilke, per a la col·lecció «El Far» d'Angle Editorial, una de les experiències més gratificants que he tingut com a traductor. Al llarg d'aquests vint anys d'amistat, hem tingut múltiples ocasions d'acompanyar-nos mútuament en les presentacions de les nostres respectives publicacions. Tinc un gran record de l'acte de presentació del meu segon llibre de poemes, *El present constant*, l'any 2009 o 2010, a l'Espai Mallorca, on Feliu Formosa va llegir poemes meus al costat d'altres poetes amics. També va encarregar-se de la presentació de les meves traduccions de *Sota el ferro de la lluna*, de Thomas Bernhard, i de la *Correspondència amb Goethe*, de *Bettine von Arnim*. I jo, al meu torn, he presentat en diverses ocasions traduccions seves, recitals poètics amb ell de protagonista o actes d'homenatge. I una vegada, a iniciativa de Cafè Central, vam fer un recital de poesia conjunt a Vic. Perquè fos alguna cosa més que un acte amb dos poetes llegint cadascú els seus versos, em vaig atrevir a proposar-li que cada un triés i llegís poemes de l'altre, i ell va acceptar de seguida, amb la seva habitual naturalitat.

Un altre guany que m'ha reportat la relació amb Feliu Formosa és que a través d'ell, del seu record personal, m'ha connectat, ni que sigui en la distància, amb altres grans figures de la nostra tradició literària que jo, per edat, no vaig poder arribar a conèixer en persona, però que Feliu Formosa va tractar molt de prop: des d'Agustí Bartra i Joan Vinyoli fins a Montserrat Roig, passant per Gabriel Ferrater, per esmentar tan sols els més destacats. En els records desgranats per Feliu Formosa en les nostres converses, he arribat a tenir la sensació de conèixer una mica el vessant humà d'aquests poetes i escriptors que jo ja admirava per les seves obres.

Feliu Formosa: amb saviesa, sense nostàlgia

Maria Enrich Murt

És fàcil de caure en la temptació d'escriure sobre els primers anys de la pròpia vida, més si aquests anys han estat traumàtics, i encara més si qui els viu és un nen sensible, tímid i solitari. Si aquest nen, després, esdevé poeta i escriptor, la temptació es fa invencible. Feliu Formosa va sucumbir a aquesta temptació i el resultat és el llibre que tinc a les mans. Un llibre que ens acosta a un Feliu Formosa desconegut, que s'escapa dels currículums i de les presentacions més habituals: El Feliu nen / el Feliu adolescent.

En diferents moments de la seva vida, havia parlat ja d'ell mateix. Ho va fer el 1979, en *El present vulnerable*; el 2005, en els volums *A contratemps* i *El somriure a l'atzar*, i també, més recentment, el 2013, va publicar *Sala de miralls*. En aquests quatre volums, de manera molt puntual, recorda moments de la seva infantesa i joventut. També ho havia fet, en forma de prosa poètica, en el recull *Raval*, de 1975. Però si en els diaris pesa la voluntat informativa i intel·lectual i a Raval, la funció poètica, a *Sense nostàlgia* l'autor s'acosta més al gènere novel·lístic. Per començar, en el títol de cada capítol, llarg i descriptiu; manllevat del costum d'antics novel·listes (Cervantes, entre ells) d'avançar-hi el contingut. D'aquesta manera, ens trobem amb el primer capítol: «De com recorro amb una filla meua la ciutat on vaig néixer per recordar fets i llocs», i el següent, el segon: «Que tracta d'un casalot sabadellenc i d'una família conservadora i tradicional amb un fill díscol...» (el fill díscol es refereix al pare del Feliu, que va ser l'ovella negra d'una família d'allò més conservadora de Sabadell).

Sense nostàlgia, ho deia fa un moment, ens convida a entrar al món de la infantesa i adolescència de Feliu Formosa, i ho fa de manera serena, després d'haver fet les paus amb un passat que no va ser pas de grans alegries, sinó més aviat el passat en blanc i negre del fill d'una família malmesa per la Guerra, al qual, com tants d'altres, li tocarà créixer i formar-se en la societat sòrdida dels primers anys del franquisme. Però, ell, que va patir les conseqüències de la guerra i la postguerra a una edat molt tendra (la reclusió del pare al camp d'Argelès quan només tenia cinc anys i el seu retorn dos anys més tard, o, també, el desplaçament a viure a Barcelona amb diversos canvis de domicili); ell avui sap fer una relectura d'aquests anys, sense rancors, sense voler passar comptes amb el passat, assumint, doncs, els tràngols que la història li va posar per davant. El llibre és breu, jo diria que massa breu, perquè la lectura es fa molt ràpida i s'acaba massa aviat. Al principi explica que la idea d'escriure aquest llibre li va venir després de llegir els textos que Klaus Mann, el segon fill de l'autor de *La muntanya màgica*, va escriure entre els anys 1938 i 1942, anys convulsos de la història europea que ell mateix, el Feliu, havia viscut. I també després de fer la lectura de *Visión de la memoria*, on l'autor suec i Premi Nobel Tomas Tranströmer, recull una sèrie de records de la seva infantesa. Al final de *Sala de miralls* havia escrit ja unes pàgines sobre el seu pare, l'exili, el retrobament i els primers temps de viure a Barcelona. I va ser la seva filla Clara qui li va donar l'empenta per ampliar aquestes pàgines fins a convertir-les en el volum que avui presentem.

El Feliu, que és home de fer les coses ben fetes, decideix abans que tot, fer un recorregut per Sabadell amb la Clara per poder-lo contrastar amb la ciutat que ell havia conegut de petit.

Sense nostàlgia està escrit per l'intel·lectual que es val dels llibres per explicar la realitat: l'àvia de ficció li serveix de referent per a la pròpia àvia, també els paral·lelismes que fa entre l'experiència del seu pare al camp d'Argelès i els fets narrats per Bartra en la novel·la *Crist de 200.000 braços*, o bé quan una paret que sobreviu a l'enderrocament de l'Hospital Homeopático del Niño Dios li evoca un fragment d'*Els quaderns de Malte* de Rilke. Tot plegat, explicat amb paraules justes, pròpies de la ploma d'un poeta que no oblida mai de fer un ús rigorós del llenguatge. [...]

En el llibre *El present vulnerable*, en un text de l'any 1973, trobo la frase: «La inspiració implica prèviament un oblit total, una renúncia exempta de tota nostàlgia, una irreductible ànsia d'aventura.»³ Crec que és així com el Feliu ha afrontat les pàgines d'aquest llibre: sense nostàlgia i amb l'ànsia d'endinsar-se en l'aventura de recuperar el seu passat. No voldria acabar aquesta presentació sense comentar el final enigmàtic del llibre. Diu així: “Vull acabar evocant el títol d'una novel·la de la meua amiga Anna Murià, de qui guardo un gran record: *Aquest serà el principi*”. El principi de què? ens podem preguntar... Comptant, alt per alt, els anys que ja ha deixat escrits, en queden una vintena dels quals encara no ha parlat que són dels cinquanta als setanta. No sé si cal buscar la resposta en aquests anys, els de la seva joventut. Moltes gràcies.

Els dos textos formen part de **El procés IX - 2018** editada per Joaquim Armengol.